Deloitte.

Rechtmatigheidsverantwoording

Gemeente Roermond

27 februari 2024

MAKING AN IMPACT THAT MATTERS since 1845

Waar staan we nu?

Situatie tot en met boekjaar **2022**

Jaarrekening **zonder** rechtmatigheidsverantwoording

Accountantscontrole

Getrouwe beeld

Financiële rechtmatigheid

Situatie vanaf boekjaar **2023**

Jaarrekening **met** een rechtmatigheids-verantwoording met een verantwoordinggrens tussen 0 – 3% en paragraaf bedrijfsvoering

Accountantscontrole

Getrouwe beeld inclusief 'getrouwe' beeld van de rechtmatigheidsverantwoording

De gemeente Roermond heeft een model gekozen waarbij in 2023 met een verantwoordingsgrens van 3% wordt gewerkt, in 2024 met 2% en in 2025 met 1%.

- Het BADO en het BBV moeten nog aangepast worden.
- Gevolgen als dit niet plaats vindt zijn nog niet bekend.
- Advies: ga door op de ingeslagen weg.

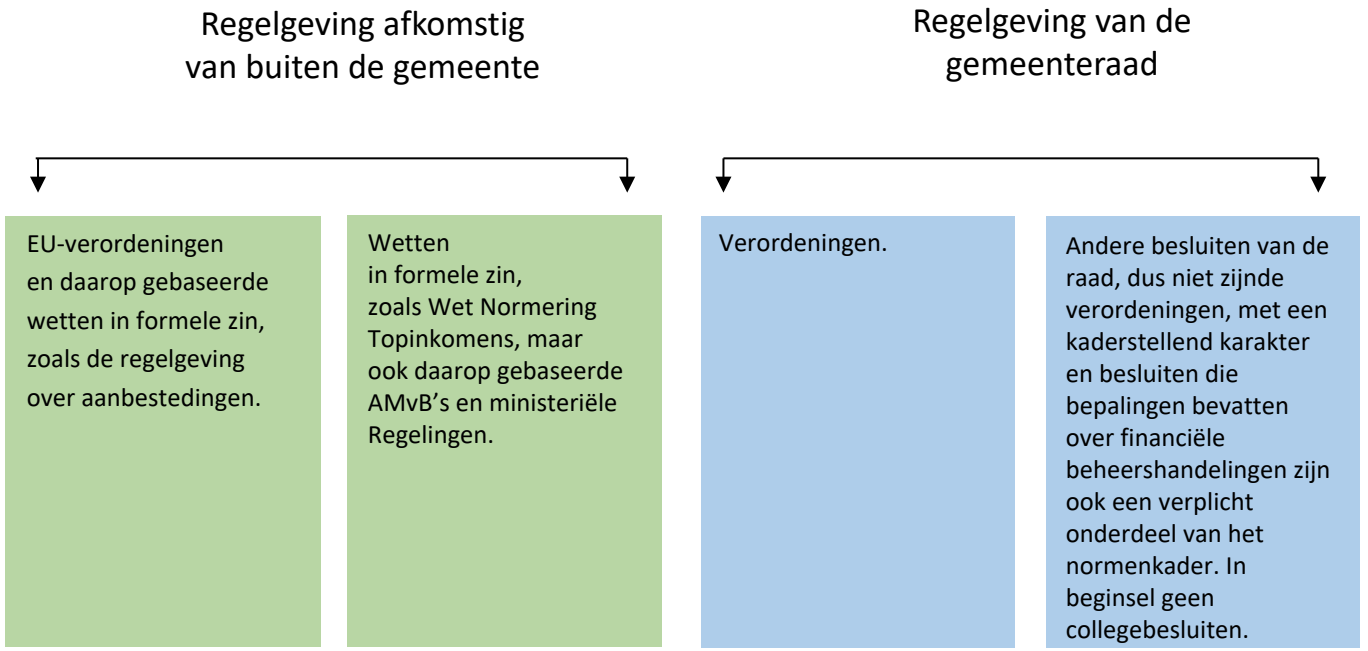
Geen verbreding van de reikwijdte, zoals deze blijkt uit de huidige Kadernota Rechtmatigheid.

Wanneer neem je iets op in het normenkader (identiek aan voorgaande jaren):

1. Het bevat een financieel aspect
2. Het bevat een financiële beheershandeling
3. Het heeft een financieel gevolg

Rechtmatigheidsverantwoording: Normenkader

Uitwerking rechtmatigheidscriteria (Kadernota)

CRITERIA VAN RECHTMATIGHEID	OMSCHRIJVING	TOETSINGSKADER
Begrotingscriterium	Financiële handelingen moeten passen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Past het totaal binnen het opgestelde en geautoriseerde begroting.	• Overschrijding van de begroting.
Voorwaardencriterium	Nadere eisen die worden gesteld bij de uitvoering van financiële beheershandelingen.	• Subsidievoorwaarden • Aanbesteding • Belastingwetgeving
M&O-criterium	De interne toetsing op juistheid en volledigheid van gegevens die door derden zijn verstrekt bij het gebruik van overheidsregelingen (= misbruik). De interne toetsing of derden bij het gebruik van overheidsregelingen geen (recht)handelingen hebben verricht die in strijd zijn met het doel of de strekking van de regeling (= oneigenlijk gebruik).	• Subsidieregelingen • Kwijtschelding • Uitkeringen • Aanbesteding
Calculatiecriterium	De vastgestelde bedragen zijn juist berekend.	• Legesbedragen • Facturen
Valuteringcriterium	Het tijdstip van betaling en de verantwoording van verplichtingen is juist.	• Aangegaan en verantwoording van contracten en verplichtingen.
Leveringscriterium	Juistheid van ontvangen goederen en/ of diensten.	• Inkoop van goederen/ diensten.
Adresseringscriterium	De persoon of organisatie waar een financiële stroom naar toe is gegaan, is juist (rechthebbende).	• Betalingsverkeer
Volledigheidscriterium	Alle opbrengsten die verantwoord zouden moeten zijn, zijn ook verantwoord.	• Huren en pachten • Parkeerbelasting
Aanvaardbaarheidscriterium	De financiële beheershandeling past bij de activiteiten van de Gemeente en in relatie tot de kosten is een aanvaardbare tegenprestatie overeengekomen.	• Inkoop van goederen en/ of diensten • Verstrekken van subsidies

Een grote verandering zit in de toepassing van het begrotingscriterium!

Afgedekt door rechtmatigheids-verantwoording

Afgedekt door balans en overzicht van baten en lasten

Rol van het college

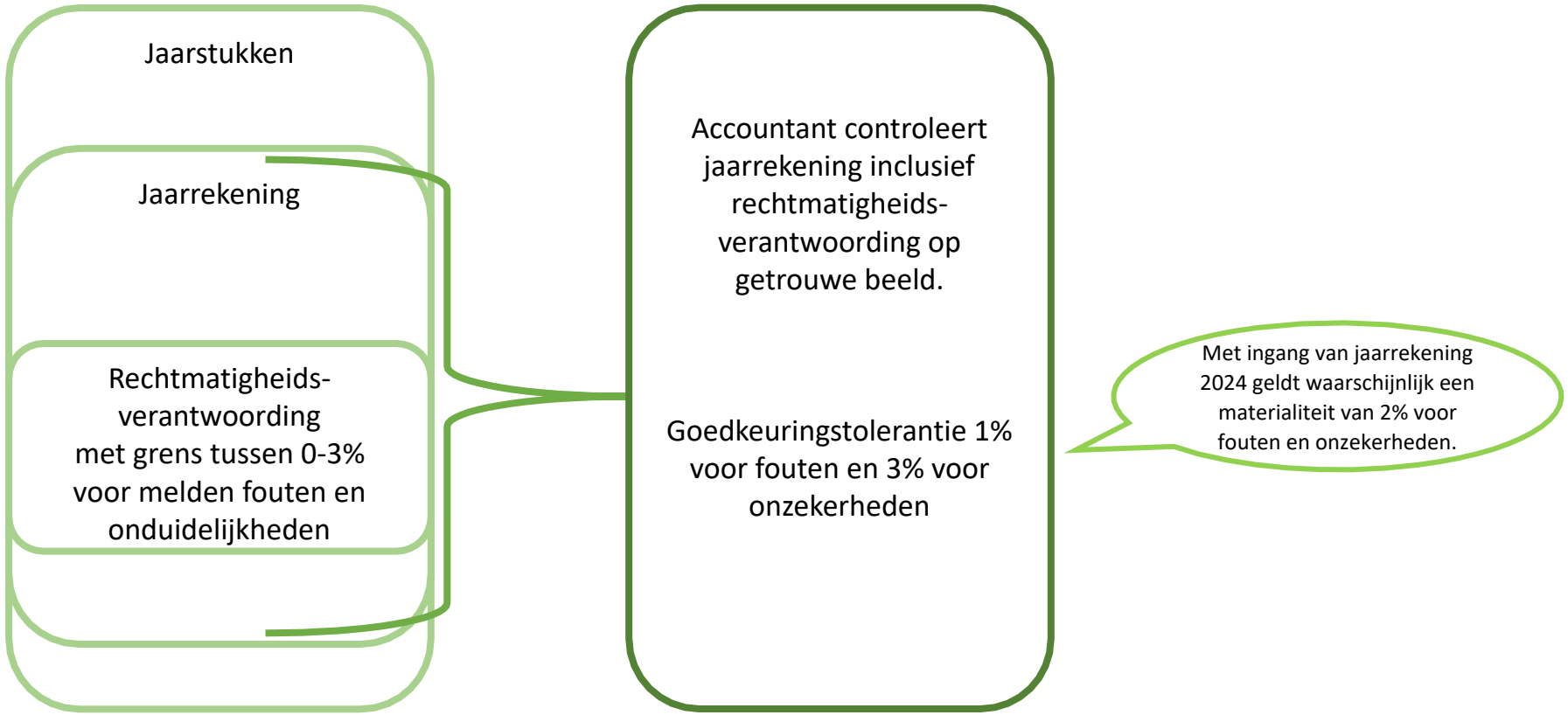
- Rechtmatigheid is een integrale B&W verantwoordelijkheid.
- College moet nu zelf verantwoorden.
  - Met welke nauwkeurigheid?
  - Wat is effect op bedrijfsvoering?
- Ambtelijke organisatie verantwoording laten afleggen aan college (management).
- Cultuurdrager voor cultuurverandering binnen de gemeente.
- Samenhang rechtmatigheidscontrole bij verbonden partijen.

Rol van de raad

- Verantwoordelijk voor normenkader (normstelling en risk apetite) wat momenteel ambtelijk wordt voorbereidt en ter vaststelling via de auditcommissie naar de raad gaat in maart 2024.
- Afstemming tussen college en raad over de reikwijdte van de controle.
- Verantwoordingsgesprek expliciet met college in plaats van met accountant.
- De raad meer in positie brengen in controlerende rol. De accountant adviseert over de invulling van deze rol.

Rol van de accountant

- Houdt controlerende rol. Reikwijdte van de controle is niet meer gericht op rechtmatigheid, maar op alleen nog getrouwheid.
- De accountant controleert de uiting die het college doet over het al dan niet rechtmatig handelen.

Rechtmatigheidsverantwoording: Wat te regelen?

Onderwerp	Instrument	Verplicht/ optioneel	Domein
Inrichten rechtmatigheidsbeheer	Verordening ex artikel 212 Gemeentewet	Verplicht	Raad
Inrichten accountantscontrole	Verordening ex artikel 213 Gemeentewet	Verplicht	Raad
Opdrachtverstrekking accountant	Raadsbesluit (bijvoorbeeld via een controleprotocol)	Verplicht	Raad
Inventarisatie wet- en regelgeving	Normenkader	Verplicht	1. College 2. Raad vaststellen
	Toetsingskader	Optioneel	College
Operationaliseren rechtmatigheidsbeheer	Beheersmaatregelen	Verplicht	College
Afwijkingen opnemen in rechtmatigheidsverantwoording	Verantwoordingsgrens	Verplicht	Raad
Afwijkingen opnemen in paragraaf bedrijfsvoering	Rapportagegrens	Optioneel	Raad

De geactualiseerde Financiële Verordening moet nog worden vastgesteld door de raad.

Verantwoordingsgrens versus materialiteit

- De toelichting in de rechtmatigheidsverantwoording door het college zoals opgenomen in de jaarrekening valt te kwalificeren als een kwalitatieve toelichting die belangrijk is voor de gebruikers van de jaarrekening
- De verantwoordingsgrens is de grens waarboven afwijkingen afzonderlijk en of gezamenlijk (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de toelichting op de rechtmatigheid
- De raad bepaald een verantwoordingsgrens tussen 0% en 3%.
- De accountant controleert de verantwoording met de materialiteit van de jaarrekening.

- Een hogere of lagere verantwoordingsgrens heeft geen invloed op de hoeveelheid werk van de accountant.

<u>Aandachtspunt</u>
Een hogere verantwoordingsgrens geeft niet meer mogelijkheden om onrechtmatig te handelen. In geval van onrechtmatigheden zal de accountant altijd na moeten gaan wat de impact is van het onrechtmatig handelen en de mogelijke (financiële) consequenties.

Je zult je als gemeente moeten houden aan de wet!

Toepassing begrotingscriterium

- Kadernota Rechtmatigheid t/m 2022

Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen tenminste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	***Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel***	***Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel***
Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.		X
Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen		X
Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. **- geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar** **- geconstateerd na verantwoordingsjaar**	 X	 X
Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. jaar van investeren afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	 X	 X

- Kadernota Rechtmatigheid met ingang van 2023

Stellige uitspraak

Ook begrotingsonrechtmatigheden die binnen de beleidskaders van de raad passen, moeten worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijk fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording.

Deloitte.

Toepassing begrotingscriterium

gemeente Roermond

5.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2022 voor wijziging			Begroting 2022 na wijziging			Realisatie 2022		
Programma:	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
01 Zorgzame gemeente	-30.922	95.898	64.976	-34.780	115.918	81.138	-33.311	104.621	71.310
02 Inclusieve samenleving	-242	6.832	6.590	-4875	12.515	7.640	-9293	13.187	3.894
03 Goed Onderwijs	-3.536	8.105	4.569	-5.230	9.601	4.371	-4.808	8.594	3.786
04 Kansen voor klimaat	-255	1.453	1.198	-597	2.144	1.547	-348	1.799	1.451
05 Goede leefomgeving	-21.148	30.098	8.950	-20.624	31.210	10.586	-20.063	30.681	10.618
06 Toekomstbestendige stad	-1.855	3.750	1.895	-1.807	3.667	1.860	-1.537	3.117	1.580
07 Ruimte en wonen	-4.720	8.014	3.294	-6.845	10.320	3.475	-6.536	8.953	2.417
08 Levendige stad	-4.522	15.286	10.764	-2.967	13.816	10.849	-2.092	13.221	11.129
09 Veilige stad	-893	8.962	8.069	-1.170	9.359	8.189	-1.094	8.819	7.725
10 Moderne gemeente	-729	4.519	3.790	-1365	5.178	3.813	-1.178	4.828	3.650
Totaal programma's	**-68.822**	**182.917**	**114.095**	**-80.260**	**213.728**	**133.468**	**-80.260**	**197.820**	**117.560**
Algemene dekkingsmiddelen	-136.795	540	-136.255	-161.285	2131	-159.154	-166.376	972	-165.404
Kosten van de overhead	-270	27.440	27.170	-434	28.434	28.000	-1916	28.741	26.825
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	79	79	0	79	79	0	-28	-28
Onvoorzien	0	1	1	0	1	1	0	0	0
Totaal overzichten	**-137.065**	**28.060**	**-109.005**	**-161.719**	**30.645**	**-131.074**	**-168.292**	**29.685**	**-138.607**
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**-205.887**	**210.977**	**5.090**	**-241.979**	**244.373**	**2.394**	**-248.552**	**227.505**	**-21.047**
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves[1]	-12.870	10.513	-2.357	-38.317	28.991	-9.326	-38.551	29.107	-9.444
Het gerealiseerde resultaat	**-218.757**	**221.490**	**2.733**	**-280.296**	**273.364**	**-6.932**	**-287.103**	**256.612**	**-30.491**

- Accountantsverslag 2022

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. Tijdens de controle zijn er lastenoverschrijdingen geconstateerd op programma 2 - Inclusieve samenleving, ad € 672.000. De overschrijding is met name het gevolg van de kosten die zijn gemaakt voor de opvang van Oekraïners en ontheemden.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van deze overschrijding naar het onderdeel "Analyse begrotingsafwijkingen (en begrotingsrechtmatigheid)" in de jaarrekening. Hiermee legt het college aan de gemeenteraad verantwoording af over de begrotingsrechtmatigheid van de lasten over 2022. Van de geconstateerde kostenoverschrijdingen weegt geen enkele overschrijding mee in ons oordeel.

- Jaarrekening 2023:

Het college zal verklaren dat zij onrechtmatig gehandeld hebben voor een bedrag van € 672.000

Toepassing begrotingscriterium

- *Voorbeeld verantwoording:*

Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 2,0 M
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 1,5 M
2. Ongeautoriseerde reservemutaties p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden	€ 0,0 M
3.Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling etc.).	€ 0,7 M
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 4,2 M
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 1,8 M
5.Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering))	€ 2,4 M
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering))	€ 4,5 M
M&O criterium	
Geen bevindingen	

- Een overschrijding is zowel in de oude als nieuwe situatie onrechtmatig
- Een overschrijding weegt het college altijd in de rechtmatigheidsverantwoording en conclusie

Conclusie: zelfde situatie andere uitkomst!

Belangrijk: Kijk naar de achtergrond van rechtmatigheidsafwijkingen en maak afspraken tussen college en raad.